

7.631.

Sárospataki KRÓNIKA

VIII. évfolyam

I. szám

1976. október

A KISZ IX. KONGRESSZUSA *előtt és után*

Májusban ült össze a KISZ IX. kongresszusa. Ez jelentős eseménye volt az ifjúsági szövetség életének; így rangjának megfelelően készült rá iskolánk KISZ-szervezete is.

A kongresszus előtt egy kis számvetést készítettünk: mit is tettünk az 1971. november 8-i küldöttértekezlet óta? A megyei, járási, városi KISZ-bizottságok megállapították, hogy az elmúlt években tovább erősödött a KISZ politikai tevékenysége, nőtt a tömegbefolyása. Ráműtettek arra, hogy a fiatal nemzedékre jó hatással volt az MSZMP ifjúsági politikája és a társadalmunkra jellemző demokratikus légkör.

Az értékelő szavak után azonban már körvonalazódott új feladatunk is: felkészülni a kongresszusra. Igen, de hogyan? Becsületes munkával, tanulás-sal. Erről a tevékenységünkről a januári taggyűlésen adtunk számot: a régi vezetőség elemzte a KISZ-tagok munkáját, egyéni feladatvállalásának teljesítését. Ugyanezen a taggyűlésen került sor az új vezetőség megválasztására is. Az új vezetőségre hárult az a feladat, hogy elkészítse az 1976-77. évi akcióprogramot, mely magában foglalja a KISZ előtt álló „házi”

feladatokat, konkrétan a kongresszusi felkészülés további tenivalóit. Az akcióprogram értelmében KISZ-szervezetünk részt vállalt az ötödik ötéves tervből, ezen belül az idej népgazdasági tervek teljesítéséből.

A februári taggyűlésen a tagság elfogadta ezt az akcióprogramot, s a feladatokat minden alapszervezet — a tagság egyéni vállalásaival együtt — a maga naplójában rögzítette.

Ekkor már csak két hónap választott el bennünket a kongresszustól, ideje volt nagyon komolyan venni dolgainkat. Tudtuk, hogy a KISZ-kongresszus valamennyiünk fóruma lesz, tehát úgy kellett készülnünk rá, mintha valamennyien ott ül-nénk majd az építők Rózsa Ferenc Művelődési Házában. A központi bizottság közreadott levele ugyanis közös munkánk eredményei és gondolatai alapján vázolta az irányelveket.

A márciusi alapszervezeti gyűléseken ezekről az irányelvekről vitatkoztunk.

Sajnos, néhány alapszervezetben a vita színvonala nem volt elég magas; de a kialakult vélemény szerint a kongresszusi dokumentumok jók, javaslatai helyesek, céljai pedig elérhetőek.

A kongresszushoz vezető út következő szakaszát a küldöttgyűlés jelentette, melyet minden tanintézetben március 28-ig kellett lebonyolítani. E fórum feladata többrétű volt; megvitatottuk a KISZ-bizottság beszámolóját az előző választások óta elvégzett munkáról, összegeztük a IX. kongresszus előzetes dokumentumairól alsóbb szinten folytatott viták tapasztalatait, s — mindezt figyelembe véve — állást foglaltunk a KISZ KB levelében és a szervezeti szabályzat módosítási javaslatában érintett kérdésekben. Megválasztottuk a következő időszakban irányító KISZ-bizottságot és a felsőbb szintű küldöttgyűlésre menő küldötteket. Az iskolai szintű küldöttgyűlés után került sor a városi, járási, megyei tanácskozásokra, melyeken iskolánk KISZ-titkára is részt vett.

Hazánk minden KISZ-szervezete ajándékot készített a kongresszusra. A mi ajándékunk jelképes volt, iskolánk KISZ-titkára gimnáziumunk névadójának, a Rákóczi családnak a zászlóját vitte magával Budapestre.

Végre a kongresszusi teremben felhangzott a jelszó: „Forradalmi feladatunk és tör-

ténelmi felelősségünk a fejlett szocialista társadalom építése.” 1976. május 8-án dr. Maróthy László, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a KISZ KB első titkára ezekkel a szavakkal nyitotta meg a KISZ IX. kongresszusát.

A négynapos tanácskozás azután meghozta gyümölcsét: számos határozat született. Ezek pontosan kijelölték a KISZ tennivalóit az elkövetkező négy évre.

Pullai Árpád meg is állapította, hogy politikai értelemben a IX. kongresszus jó kongresszus volt, helyesek a célkitűzések. A KISZ-nek ki kell használnia a párt nyújtotta lehetőségeket, bátrabbnak kell lennie a politizálásban.

Mire van szüksége a KISZ-nek ezek után, a jó program birtokában? Elsősorban jó vezetőkre. Az új határozat szerint ez évtől kezdve minden alapszer-

vezeti titkárnak egy hetet nyári továbbképző táborban kell eltöltenie.

Most, júniusban először az iskolai KISZ-bizottságok titkárai részére rendeztek országos tábort Csepelen. Ezt követték a megyei szintű továbbképző táborok. A mi gimnáziumunk alapszervezeti titkárai augusztusban a Csanyik-völgyben részesültek egyhetes továbbképzésben. Mindkét tábor vezetőinek fő célkitűzése az volt, hogy a KISZ-vezetőkkel részletesen megismertessék a IX. kongresszus határozatait. A felkészítés során nagy gondot fordítottak az ötödik ötéves tervből adódó gazdasági feladatok értelmezésére és a konkrét tennivalók meghatározására.

A két táborozás alkalmával lehetőségünk nyílt a szórakozásra és a sportra is. Szolidaritási esteket rendeztünk, sok dalt, játékot tanultunk, s ezeket

majd szeretnénk veletek is megtanítani; hiszen a közös éneklés — őszintén bevallhatjuk — nem erős oldalunk.

Most megint itt vagyunk egy új tanév, de nem egy új mozgalmi év küszöbén. Október elején ifjúságunk osztálykereketekben megtette az előkészületeket az iskolai diákszemlére. Mozgalmi életünk legközelebbi kiemelkedő eseménye ez a diákszemlé lesz, melynek iskolai megrendezésére október 21-én kerül sor.

Diáktársaim! Vannak problémáink, ez bizonyos. De kínálkozik a megfelelő fórum azok tisztázására! A kellő időben és helyen éljetelek felszólalási és javaslattevő jogotokkal, használjátok ki ezt a nem mindennapi lehetőséget! Vegyetek aktívan részt a VI. diákszemlé sikeres megrendezésében.

Kovács Éva IV. B

Alma Mater

BÚCSÚ MAGDA BARNABÁSTÓL*

Tisztelt gyászolók!

Négy nappal ezelőtt, a késő délutáni órákban dörgött az ég, csapkodott a villám, ömlött az eső. A szél mardosta, tépte a fákat. Megszakadt az áramszolgáltatás: kihunytak a lámpák, elnémultak a rádiók. Minden út és uca kihalt, elnéptelenedett... Vihar sepeget végig Sárospatakon.

Mi, akik itt, a városban voltunk, feszült légkörben hallgattuk az elemek csatáját... Pedig akkor nemigen gondoltunk az „élet tengeré”-nek jelképes viharára, melyről 1973-ban, nyugdíjba vonulása alkalmából beszélt nekünk Magda Barnabás.

Mi, akik itt voltunk, nyomott hangulatban néztük a meteoroló-

giai „frontátvonulást”... Pedig akkor nemigen jutott eszünkbe a hányódó, „emberhajó” képzelet, melyet Magda Barnabás kartársunk — Tóth Árpád-i értelemben — annyiszor idézett fel előttünk.

Mi, akik itt voltunk, rosszkedvűen túrtuk az ítéletidőt... Pedig akkor nemigen járt a fejünkben Magda Barnabás barátunk utolsó iskolai jelentése, ez az elcérzetektől terhes, szívszorító vallomás.

De amikor városunkban szelfutott a hír, hogy Magda Barnabás 1976. augusztus 4-én 17 órakor — tehát a vihar idején — a sátoraljaújhelyi kórházban elhunyt, emlékezetünkben döbbenetes tisztasággal támadtak

fel utolsó iskolai jelentésének szavai... „Megírom még ezt az utolsó rövid jelentést itt, a Rá fedélzetén — vetette papírra —, aztán fogom a kopott kis ládikóm, keztem rázok a régi jó matróztársakkal, no meg az újonccokkal is, és elhagyom a jó öreg nádhajót.

Bizony sokáig hánykódot, különböző tengereken. És milyen viharokat vészelt át! Hányszor átsaptak rajta a hullámok! De a jó ungi nád bírta! Csak a farszkek mállottak szét.

Most, hogy a kormányos is partra száll, én is követem. Hiszen velünk ez a hajó már úgysem ismeretlen, kalandos szigetek felé tartana, már egyre hazafelé halad; ezt már a keleti

szél is nyugat felé, a nyugalom felé, a „hazai” kikötő felé sodorja.

Útközben persze — különösen a nehéz, fenyegető órákban — sok felesleges teher a tengerbe került: mennyi hiú ábrándtól, vágytól, látszólagos emberi értéktől szabadult meg a hajós. És mennyi valódi értékkel gyarapodott! Olyanokkal, amelyek a ragyogó napsütés óráiban lopódtak lelkébe és olyanokkal is, amelyeket a viharfelhős égből cikázó villámok fénye villantott fel előtte. És boldog lehet, ha ezek tartják benne az emberséget, míg e „szárazföldön” bolyong és el nem indul a „minden hajósok útján”!

Azóta, mióta Magda Barnabás kartársunk és barátunk szíve megszűnt dobogni, felismertük, hogy ez a jelentés tulajdonképpen emlékiratnak készült. Utalásai — látszólagos elvohtságuk ellenére — nyilvánvalóak. Az élet tengere — a történelem árja, mely már a XX. században is két világháborúval és államfordulatokkal kavarta fel az egyének és a népek életét. A jó öreg ungi nád-hajó- a szülőföld megtartó és fenntartó erejének szimbóluma. A hajós? Nos, a Magda Barna-féle hajós mindenekelőtt ember, világjárt, sokoldalúan művelt, emberséges ember.

Azóta, hogy Magda Barnabás eltávozott az élők sorából, rájöttünk, hogy ez a jelentés nemcsak emlékirat, hanem végrendelet is volt. A szeretett kartárs, aki Alma Materünknek — különböző minőségben — 1947 óta állt szolgálatában, nagyszerű emberségét hagyta ránk örökül. Számára ugyanis kötelező érvényű volt az Arany János-i életelv: „Ember lenni mindég, minden körülményben.” Emberségével talán csak nagy nyelvtudása vetekedett. De nyelvtudása nem öncélú volt. A kedves barát — ez a jelképes hajós — magyar, német, angol, orosz és szlovák nyelvtudásával minden kikötőben az ember és ember közötti

kapcsolatteremtés békés ügyét szolgálta.

Embersége és nyelvtudása leginkább az iskolában érvényesült. Tanítványai melegszívű, kiegyensúlyozott, jó kedélyű emberként tartották számon. Hangulatos és tartalmas órai sok diákkal értették meg a „quot linguas calles, tot homines vales” igazságát.

Tanári és osztályfőnöki munkájára elismeréssel tekintettek a felettesei is, a munkatársai is. A szakértelme magas színvonalon állt. Nevelői egyénisége a családi és az iskolai körben jótékony hatású volt. Egyenességéért, felelősségérzetéért, áldozatkészségéért és hazafiségéért mindenki megbecsülte.

Iskolán kívüli tevékenységével is munkahelye és a maga jó hírét öregbítette. Segített fenntartani a Rákóczi Gimnázium kapcsolatát a királyhalmeci és a kassai testvériskolával. Mint tolmács, kivette részét a Sárospatakon megforduló külföldiek eligazításából. Beszédeket, élménybeszámolókat tartott; nyelvtanfolyamokat vezetett.

Ugyanakkor foglalkozott műfordítással is. Sárospataki Krónika című diákújságunk számára pl. februárban — avatott kézzel — két Goethe-verset ültetett át magyarra.

Mindig, minden téren szívesen, kedvvel dolgozott; rokon-szenves lényének jellemző vonása volt az aktivitás és az optimizmus.

Kikapcsolódásként kirándulni szeretett; szinte áhitattal csüggött hazánk természeti szépségein. Élvezte évezredes anyagi és szellemi kultúránk generációkat érlelő kisugárzását; a honismeretnek szinte megszálottja volt. Kedvét lelta a lüktető verssorokban, az áradó dallamokban, a sziporkázó elemességekben; szinte éltető eleme volt minden szép és nemes dolog...

Ilyen megkapó tulajdonságokkal „rendelkezett” Magda Barnabás, akinek négy nappal ezelőtt — a késő délutáni vihar

idején — tragikus hirtelenséggel beteljesedett a sorsa. Saját szavaival élve: az ő „szárazföldi” bolyongása véget ért. A sokat próbált hajós elindult a „minden hajósok útján”, melyen már nem világítanak fázoszok...

Hirtelen hagyott itt bennünket: félelmetes viharban, bejelentés nélkül szedte fel a hegonyt... Váratlanul távozott közülünk: még SOS-jelzést sem adott le... Talán azt akarta, hogy könnyebb legyen számunkra a végérvényes és visszavonhatatlan búcsú.

Mi azonban itt marasztjuk legalább az emlékét. Neve és képe nem merül feledésbe. Mosolya és szava nem halványul el tudatunkban. Alkotó és kezdeményező szelleme bennünk munkál tovább... A sárospataki Rákóczi Gimnázium igazgatósága, tanári kara és ifjúsága tisztelettel és kegyelettel adózik emlékének.

Magda Barnabástól, mindnyájunk kedves Barna bátyjától ezzel elköszönünk. Megcsukló hangon, sajgó szívvel. Néhai kartársunknak és barátunknak itt végső üdvözetlet, utolsó istenhozzádot mondunk. Bánattal és fájdalommal eltelve.

Sit tibi terra levis!

És mivel „válásra int immár az óra”, közös gyászunkban Ady szavaival szoktatjuk magunkat az emberi sors örök, de szépen is megélhető bizonyosságához:

**„Voltunk s halunk, mint jó
bajtársak,
Homlokunk nyirkos gödörbe
ejtjük,
S ha volt egymáshoz hibánk,
Egymásért elfelejtjük.”**

DOBAY BÉLA
gimn. tanár

*Elhangzott a sárospataki református temetőben, Magda Barnabás 1976. augusztus 8-i temetésén.

MŰHELYÜNK : AZ ISKOLA

... ahogy a külső szemlélő elé tárul

Az idegen, ha Sárospatakra jön, feltétlenül programjába iktatja a Rákóczi család nevét viselő gimnázium — a mi iskolánk — megtekintését. De mikor az ödon épületet kívülről megpillantja, először azt hiszi, rossz helyre tévedt... Itt működik a 445 éves Rákóczi-Athenaeum? Ez a Comenius által „nagyfényűnek” álmodott schola? Innen indulnak az életbe — hosszú idő óta — a legendás pataki diákok? A külső látvány ugyanis egyelőre még meglehetősen lehangoló. A hajdani kollégium tetőzete viseltes, elavult. A falakról hámlik a vakolat. A festés színehagyott... Csak ha tájékozódik az idegen, akkor tudja meg azt, ami számunkra már biztató hír: ez az állapot az elkövetkező néhány évben meg fog szűnni. Folyamatban van a födémcsere és a homlokzatfelújítás elvégzésére vonatkozó szerződés megkötése — 1980-as határidővel! (Addig a belülről már felújított és használt épület nyugati szárnyának nyílászáró szerkezeteit, valamint a Zrínyi Ilona Közpiskolai Leánykollégium ajtó- és ablakkereteit is ki fogják cserélni.) A munkálatok előreláthatólag 14 millió forintba kerülnek; elvégzésük a BABZ megyei Tanács Építőipari Vállalatára vár...

Mivel rossz tapasztalataink vannak, csak remélhetjük, hogy a vállalat „menet közben” nem lépi majd túl a megállapított határidőt... És ha tartja magát a szerződéshez, akkor iskolánk fennállásának 450. évfordulóját egy — a külső szemlélő szá-

mára is tetszetős — felújított épületben ülhetik meg a volt és leendő pataki diákok.

... ahogy belülről látjuk

Tudjuk, sok huzavonával telt el az az idő, míg végre befejeződött a gimnázium belső részének teljes felújítása. 1971-től 1976-ig tartott. Ezért a külső felújítással kapcsolatban óvatos a derűlátásunk. Ugyanis a belső felújítás tartama alatt 5 évig folyt a tanítás különleges körülmények között. Kőműveskalapácsok, falbontó vasak, ácsszerkezetek szolgáltattak zajos kísérőzenét a tanórákhoz.

A tanároknak nagyon beosztóan kellett élniük az óráközi szünetekkel, hogy a többszáz méteres körzetben széttelepített osztályokba órakezdésre megérkezzenek.

A természettudományos tárgyak oktatása kísérleti eszközök nélkül folyt. Ezért bizonyos körökben már hangot kapott az az alaptalan gyanú, hogy a sárospataki gimnáziumnak már csak a hírneve van meg. Sokak szerint a kísérletezés hiánya lényegesen befolyásolta az egyetemi-főiskolai felvételik eredményét is. De ezt a kijelentést cáfolja az a tény, hogy a legnagyobb arányú felvételt évek óta éppen a fizika tagozatos osztályból érték el tanulóink.

Az elhúzódó felújítási munkákról cikkek jelentek meg az újságokban; pl. az Észak-Magyarország-ban 1973 novemberében, 1974 augusztusában; sőt később is. Szinte az egész ország tudott gimnáziumunk állapotáról. Ezért sokkal kevesebb új, fiatal tanár pályázott gimnáziumunkba tanítani, mint amennyire szükség lett volna. Való-

színűleg ez volt az oka annak is, hogy pl. az angol tagozatos osztályunkba jelentkező tanulók száma csökkent.

Az iskolaépület belső felújítási költségei eddig 18 millió forintot emésztettek fel. Ezenfelül kb. másfél millió forintba került az új berendezés. Hozzávetőlegesen 1 millió forint értékű szemléltetőeszközt szereztünk be.

Ezek csupán szám adatok. S mi áll a számok mögött? Egy tágas, jól felszerelt, bármely más gimnáziummal vetekedő iskola. Az osztályokba fényes parketta került; a diákok új padokban ülnek, folyik a tanterem izléses dekorálása...

Ifjúságunk is dolgozott iskolájáért. Nyáron egy öt fős brigád közreműködött a bútorok szállításában, pakolásában.

Természetesen az anyagmozgatás oroszánrészt a Bodroghközi Állami Gazdaság vállalta. Két öntonás teherautóval és tíz rakodómunkással kb. 40 ezer forint értékű társadalmi munkát végzett nálunk.

Sajnos, két biológiai elődó, a fizikai mérőszoba és a tornaterem még nem készült el. Helyreállításuk határidejét ez év szeptember 30-ra tűzték ki.

A felújítási munkák idején itt dolgozó tanárok és diákok naponta állták a próbát, és Patak híréhez méltóan vitték sikerre a nehéz tanéveket.

A mostani tanév már sokkal jobb körülmények között, a belső felújításon „átesett” iskolában folyik. Hosszú idő után ismét egy épületben tanulhat minden tanuló; s a Rákóczi-Athenaeum megint az embernevelés közös műhelye lehet.

Zeher Emese IV. A

Várjuk a IX. Sárospataki Diáknapokat

1977 tavaszán immár 9. alkalommal rendezik meg az egyre nagyobb hírnévnek örvendő Sárospataki Diáknapok-at. Április-május fordulóján az ország minden tájáról egybegyűlt fiatalok veszik birtokukba városunkat, és lelkesedéssel, kifogyhatatlan jókedvvel vetik bele magukat a vidám, fesztiváli forgatagba. A versenynapok gazdag programja megint sokaknak ad lehetőséget arra, hogy próbára tegyék képességeiket; a színvonalas műsorszámok pedig majd számos maradandó élménnyel és új tapasztalattal gazdagítják a szárnyukat bontogató „ifjú művészeket”.

Külön örömet jelent számunkra, hogy a sárospataki diákok — szinte már hagyományosan — mindig ott vannak a legjobbak között, ezzel is alátámasztva azt a gyakran hallható véleményt, hogy a pataki iskola: jó iskola. Szeretnénk, ha a hagyományoknak megfelelően most is szép sikerrel zárulna ez a rendezvénysorozat.

A minél jobb felkészülés érdekében már most közöljük a fesztivál leendő részvevőivel a legfontosabb tudnivalókat.

A diáknapok rendező bizottsága új rendszert dolgozott ki, amellyel a műsorok színvonalát szeretné tovább emelni. Eszerint 1976 novemberében- decemberében iskolai diáknapokat kell tartani. Az itt legsikeresebben szereplők 1977 januárjában-februárjában területi, a továbbjutók február 25 és március 15 között megyei szintű rendezvényeken vehetnek részt. A nyertesek fesztiváljának április 29-

től május 2-ig Sárospatak ad otthont.

Az előadóművészetek kedvelői most is gazdag, változatos programból válogathatnak.

Versmondóinknak a diáknapokra személyenként 3 verssel kell készülni:

- egy klasszikus magyar;
- egy XX. századi magyar;
- egy tetszés szerint választott vers megtanulása a kötelező.

A prózamondóknak csak egy műsorszámmal kell készülniük, de ennek időtartama nem haladhatja meg a 8 percet.

A szólóénekekkel nevezők két művet választhatnak. Ezek összidőtartama nem lehet több 10 percnél. A két mű közül az egyik dal feltétlenül magyar legyen. Tánccal, operett- és daljátékrészletekkel indulók nem vehetnek részt a versenyen.

A hangszeres zene művelőinek nevezési feltételei a következők: a versenyzők négy csoportban indulhatnak — mint zongoristák, fúvósok, vonósok és népi hangszeresek. Számukra két mű tudása kötelező. A két műsorszám nem tarthat tovább 10 percnél. A versenyen duók és triók is részt vehetnek.

A változatos műsorszámokkal induló diákszínijátékosok, énekkarok, kamarakórusok, néptánc-csoportok, bábjátékosok fellépése is jó szórakozást kínál az ide sereglett fiataloknak.

A különféle művészeti bemutatókon kívül fotó-, dia-, honismereti, képző- és iparművészeti pályázatokon, valamint az ezekhez kapcsolódó, tapasztalatcserével egybekötött találko-

zókön is részt vehetnek mindazok, akik kedvet éreznek hozzá.

KISZ-szervezetünk támogatni akarja az iskolánkban folyó diáknapi munkát; kérésére a következő tanárok felajánlották, hogy — az előre nem látott problémák megoldásában — szakmai tanácsokkal segítik a hozzájuk forduló tanulókat:

Dr. Csuhaj V. Imréné
(vers- és prózamondás)

Dr. Takács Andrásné
(szólóénekes, szólóhangszer, énekkar, kamarakórus, polbeat, folk-beat)

Balogh Ferencné (diákszínpad)

Sípos György (néptánc)

Dobay Béla (vers, novella, riport, kritika)

Hajdú István (néprajz, helytörténet)

Gregor András és

Pethes Józsefné (képző- és iparművészet)

Katona Ferenc és

Szathmári Sándor (fotó)

Diaktársaim! Gimnáziumunk eddigi eredményei bizonyítják, hogy tanulóinkban megvan a kedv és az ambíció, amely lehetővé teszi, hogy helyt álljanak ezen a színvonalas, igen sok művészeti ágat felölelő seregszemlén és pályázati versenyen.

Bízom abban, hogy szép számmal kerülnek majd ki közületek jelentkezők, akik a sok munkát és fáradságot igénylő felkészülés után előkelő helyezéseket érnek el a IX. Sárospataki Diáknapokon.

Prokób Ildikó IV. F

— Szeptember elején a két testvériskola, a királyhelmeci és a sárospataki gimnázium igazgatósága, tanári kara és tanulóifjúsága táviratban fejezte ki egymásnak jókívánságait az új tanév megkezdése alkalmából.

Oroszlánkörmök

„Kalandorásaim” Nyugat-Európában

(Egy hónap a nyári szünidőmből)

Ez év augusztus 2-án reggel 9 órakor egy hátizsákkal, némi pénzzel és egy hálózsákkal felszerelve elindultam Magyarországról nyugat felé. Magam sem tudtam pontosan, hogy merre megyek, csak körülbelül sejtettem, hogy az NSZK-ba, Svájcba, Olaszországba fog vinni az utam.

Kérditek, hogy lehetett ennyire tervszerűtlenül nekivágni egy ilyen nagy útnak? Nos, nincs ebben semmi különös.

Volt egy Inter Rail igazolványom, melyet háromezer forintért akárki megvehet bármelyik Express Utazási Irodában. Ez az igazolvány szinte egész Európában érvényes, és térítésmentes „közlekedést” biztosít, akármennyit utazom is.

Én általában éjszaka utaztam, és nappal nézelődtem a kiszemelt városokban.

Első utam Budapesttől Stuttgartig tartott; igaz, rendhagyó módon, nappal. Áthaladtam Bécsen, Salzburgon és Münchenen. Egymást váltották közben a kisebb-nagyobb települések és a mieinktől nem nagyon különböző tájak. De volt valami, ami szemembe tűnt, főleg az NSZK-ban. Mindenütt példás rendet és tisztaságot láttam. Úgy hatott az egész látvány, mint egy vasúti makett. Gyönyörű zöldellő rétek, rajtuk tarka tehének. Itt-ott kicsi, fehér házikók. Mellettük parányi kertek, a kertek körül szebbnél szebb kerítések...

Szó, ami szó: az egész illúziót

keltő volt. De egy stuttgarti ismerősöm később felvilágosított a rend, tisztaság és jó mód okáról. Szerinte azért van mindez így, mert a német nép általában takarékos. Van is egy ilyen szólásuk: „Man muss sparen!” (Spórolni kell!)

Ha már ennél a szólásnál tartok, megjegyzem, a német — ha a havi fizetéséről kérdezik — a „verdiene”-nel felel: azaz megszogáltam a pézemért; a francia ugyanerre a kérdésre azzal válaszol, hogy „gagner de l'argent”, azaz ennyi meg ennyi pénzt nyertem.

Ez a „szemléleti” különbség meg is látszik a két ország arculatán.

Stuttgartban két napot töltöttem. Sajnos, nem sok patinás látnivalót találtam, mert a város a második világháború folyamán szinte teljesen elpusztult. Jóformán csak modern, jellegtelen kockaházak közt nézelődhettem. Szerencsére hamar tovább vitt az utam Svájc felé. Itt már valamivel több érdekesség fogadott. Útközben láttam a Rajna-vízesést, majd Zürich, Svájc legnagyobb városa után a Svájci-Alpokat. Lenyűgöztek az óriási hősípkás hegyek, a viaduktok és a félelmetesen mély szakadékok.

Svájc után első állomásom Milánó volt, Olaszország második legnagyobb városa. Itt megnéztem a milánói dómot. Hatalmas, kevert stílusú építménynek találtam; három Mátyás-templom is elférne benne! Életemben még sohasem láttam ilyen régi építményt; úgyhogy

lelkem mélyéig lenyűgözött. Egy nappal később Rómában még ennél is szebb, mondhatnám csodálatosabb műemléket pillantottam meg: a Szent Péter-bazilikát. Mikor átléptem a kapuját és szénéztem, a bazilikát nagyon nagynak, magamat pedig nagyon kicsinek éreztem. Az ámulattól szinte tátva maradt a szám, és azt gondoltam, hogy ez a templom talán nem is Isten, hanem az alkotó ember dicsőségét hirdeti.

Minthogy Olaszországban nem voltak ismerőseim, teljesen magamra voltam utalva. Róma után Velencét kerestem fel; odáig egy egész éjszaka ment velem a vonat. Közben „zavartalanul” aludtam egy kocsifolyosóján. Elég kemény volt a „fekhely”, de egyszer sem léptek rám. Velencébe hajnalban érkeztem meg. Ami ott feltűnt, az az volt, hogy az állomás körül szinte alig láttam embert talpon. Azért írom, hogy talpon, mert rengeteget láttam fekve. Hálózsákban általában velem egyidős fiatalok töltötték az éjszakát a házak és a templomok tövében. A legtöbben közülük is Inter Raillel utaztak. Nem volt pénzüik szállásra, hát megtette a „flaszter” is. Elindultam a Szent Márk tér felé. Elhanyagolt, csaknem dűledező házak és néptelen síkatorok között vezetett utam. Saját szememmel láttam, hogy tényleg pusztul a város, talán halálra van ítélve. Útközben csak egy álmosan söprögető emberrel, egy kutyával meg egy macskával találkoztam. Sokszor tévedtem zsákutcába;

az ilyenek végén általában egy piszkos és bűdös csatorna volt. Végül mégis eljutottam a célomlomhoz. Eleinte nem értettem, hogy mi az, amit annyira imád ezen a városon a világ. A Szent Márk tér is kihalt volt. Sehol egy mozgó ember; csak néhány elnyújtózó alak az árkádok alatt. Az egyik helyen leültem reggelizni. Aztán megláttam a város ébredését. A kopott bődékből fényes bazárok lettek, a néptelen tér egyszerre nyüzsgőni kezdett. Sorra érkeztek a turistacsoportok a világ minden tájáról. Japánok, németek, amerikaiak, angolok, sőt magyarok is. Most már rokonszenvesnek találtam ezt a várost: a kavargó embertömeg, a napfény, a Doge-palota, a Canale Grande szürke víztükre, a sok rió és callé elemi erővel hatott rám. Egy kicsit sajnáltam is elmenni innen.

A következő állomásom Pompeji volt, a „halott város”. I. e. 79-ben pusztult el, a Vezúv kitörésekor. Most rom, rom és rom! A XIX. századi feltárások óta a romok között eldugva egyikét szép falfestmény vagy más érdekesség mégis vonz. Nagy kiterjedésű ez a romváros, nehéz rendben tartani. Úgy vettem észre, nem is igen vigyáznak rá rendesen. A falfestmények elsárgultak, az épületmaradványok omladoznak, és kíméletlenül benő mindent a gaz. Igazán elszomorító, hogy amit csaknem kétezer évig megőrzött a vulkáni hamu, az most egy-két évtized alatt veszendőbe megy a kereszténydemokrata olasz államvezetés gondatlansága miatt. Nem is maradtam sokáig Pompejiben. A meleg és a szomorúság előzőtt. (De akaratlanul is az járt a fejemben, hogy az én hazámban, Magyarországon milyen nagy összegeket fordítanak műemlékvédelemre!) Másnap délben már Monaco házai között sétáltam. Egész utam alatt itt volt a legszebb a tenger. Sötét-kék víz, veszélyes sziklák és kopár hegyek. Leírni sem lehet a látványt, annyira szép volt. Monte Carlo után következett

Párizs, utam utolsó nagy állomása. Itt egy hetet töltöttem. Ez alatt az idő alatt láttam a város és környéke nevezetességeit: a Notre-Dame-ot, a Louvre-t, az Eiffel-tornyot, sőt a yerres-i Rákóczi-emlékművet is — egyszóval az idegenforgalmi nevezetességeket. De nem ezek voltak számomra igazán „újdonságok”. A fényes, a kulturális emlékekben gazdag Párizst képeslapokból és útikönyvekből már ismertem. Találtam azonban valami egészen mást, ami engem megfogott. Ez az éjszakai Párizs volt. A mutatványosok, a kávéházak, a furcsábbnál furcsább emberek Párizsa. A belvárosban az utcákon, főleg a diáknegyedben, az un. Quartier Latin-ben még éjfélkor is akkora tömeg hullámozott, mint Budapesten a legnagyobb csúcsforgalom idején. A vendéglők finom pecsenyéi átlátszó kirakatok mögött sülték, és hívogatták a vendégeket. A mutatványosok az utcán szóra-koztatták a járókelőket — tűznyeléssel, kötél tánccal, zsilettel, és sok más meghökkenítő attrakcióval. Itt-ott néhány alvó részegember feküdt. De a járókelők „edzett” tömege rájuk sem hederített... Itt az utca mindenkié.

Egyébként Párizsban rengeteg csavargót, rongyos, piszkos alakot láttam. Ezek télen-nyáron az utcán vagy a metró szelőlőnyílásaiban alszanak... (Önkéntelenül is arra gondoltam: milyen társadalom az, amelyiknek árnyékos oldalán ilyen lecsúszott emberi lények tömegestül élnek?!)

Mivel sok alvilági figurát teremt ki a nagyváros, ott rendőr is akad bőven. Párizsban rendőrt nem látni szinte lehetetlen. Minden utcasarkon áll belőlük kettő, mégis büntény büntényt követ...

Ha ismerőseim hívtak, elmentem velük vacsorázni. Többféle vendéglőben jártam, de nekem a kínai koszt ízlett a legjobban. Ez egyáltalán nem olyan „öncsük-csak-ki”. Mindenkinek ajánlhatom, aki csak

Párizsban jár, mert ez az enni-való a legolcsóbb és a legjobb.

Egy hónapig „kalandoztam” Nyugat-Európában. Nagyon jól éreztem magam, de elfáradtam. Elfogott a honvágy is. Augusztus 31-én tértem vissza Budapestre. Örültem, hogy végre megint magyarok között, tehát itthon vagyok és magyar szót hallok az utcán.

Eszéki István III. D

Ó r á k *

Billeg az inga

Tiki-tak tiktak

Követi árnya

Tiki-tak tak

Ide-oda bólogat

Tiki-tak tiktak

Ketyeg pici bókokat

Tiki-tak tak

Egy nyúlánk vándor

Tiki-tak tiktak

Percet mér számol

Tiki-tak tak

Egy kicsi legény

Tiki-tak tiktak

Órát mér szegény

Tiki-tak tak

A nagy és kis legény

Tiki-tak tiktak

Rab az idő tengelyén

Tiki-tak tak

Hogyha egyszer minden óra

Karóra és falióra

Lázadna hogy sok a dolga

Semelyik sem lenne szolgálja

Az idő tán belehalna

Temetésén minden ember

Ott volna

Pásztor Ildikó IV. B

Disputa

HOVA LETT A KÖLTŐI VÉNA?

A Sárospataki Krónika régebbi és újabb számait lapozgatva nektek is feltűnhet az, ami nekünk szemet szűrt: újságunkban egyre kevesebb a vers. A régebbi számokban néha négyöt eredeti vers, sőt egy-két műfordítás is helyet kapott. 1970-71-ben olyan diákköltők műveiből (zsengeiből?) válogathatott a szerkesztőség, mint Csáki Katalin, Csorba Júlia, Feke Rebeka, Hörcsik Richárd, Károlyfalvi Mária, Kiss Bertalan, Komjáthy Lajos, Koncz Mária, Perecsi Sarolta, Pinczés István, Szabó Sándor, Tóth Magdolna, Vadász László. Igaz, hogy az érettségi után közülük sokan megszűntek lapunk munkatársai lenni; de az is igaz, hogy 1972-73-ban új tehetségek tűntek fel. Verseikkel mutatkozott be Becske Rita, Csóka György, Csombók László, Csuha Erzsébet, Horváth Judit, Juhász István, Lénárt Levente, Orbán Éva, Tóth Irén, Varga Zsuzsanna. Sajnos, ők igazi térhódításuk előtt elhallgattak, illetve leérettségiztek. Kár, hogy az ígéretes kezdet után 1974-75-ben megritkult házi költőinknek a sora: Csóka György, Dohányos Klára,

Laczkó Tibor, Sóhajda Borbála egy-két versétől-versfordításától eltekintve, csak Tóth Irén publikált rendszeresen. 1976-ra azután valahol és valamiért elakadt a megfelelő költő-utánpótlás. Természetesen versekkel több iskolatársunk jelentkezett, de költői zsengeik még nem ütötték meg a közölhetőség színvonalát. Versfordításokat is nyújtottak be néhányan, de ezek a művek sem érték meg a nyomdafestéket.

Hova lett a költői véna? Nincs elég lírai ihlet? Hiányzik a versalkotáshoz a kellő technikai készség? Vagy a diákközvélemény versellenes? (Ezt nem hisszük!) Vagy tehetségesebb diákköltőink visszahúzódnak a természettudományok sáncái mögé? (Ez nem valószínű!) Esetleg iskolánk jelenlegi tanulói között nem akad igazi költői talentum?

Az előző években nem voltak ilyen problémáink. Tóth Magdolna, Orbán Éva, Tóth Irén és mások hamar kimutatták költői hajlamaikat. Komjáthy Lajos, Pinczés István és mások gyorsan elárulták műfordítói érzéküket...

Most azonban elfogott benünket a kétség. A legutóbbi iskolai pályázaton mutatóban is alig akadt jó vers; a Sárospataki Krónika irodalmi rovatában pedig régóta nem jelent meg eredeti diákköltemény...

De a kétségben is megmaradt a reményünk: ezen a téren talán majd az idén változik a helyzet. Annál is inkább, mert szeretnénk, ha az 1977-es Országos Diáknapi alkalmából kiírt verspályázaton a mi diákköltőink is eredményesen vénének részt.

A reményen kívül a múltból biztató példáink is vannak. 1939-ben három maturandus: Kiss András, Deme László, Tatár Zoltán — Képes Géza patronálásával — Rácz István sárospataki könyvnyomdájában Csillagszóró címmel közös verskötetet adott ki. Ha akkor verskötet kiadására is futotta a gimnazisták erejéből, most egy pályázatra ne futná? Tudjuk, most iskolánknak nincs Képes Gézája, de van nem egy áldozatkész tanára, aki szívesen egyengetné költői vénával megáldott tanítványai útját.

A szerkesztőség

Visszapillantó tükör

AZ 50. ŐSZ PATAKON

(A „vallatóra fogott” tanár: Ruszkay András ny. kollégiumi igazgató)

— Mióta pataki diák vagyok, az iskolakertben sétálgatva sokszor

láttam valamelyik padon olvasásba merülten Ruszkay András tanár urat. Eleinte nem mertem megszólítani, később ő elegedett szóba velem. — A minap

kiderült: pontosan ötven éve annak, hogy gimnáziumi tanulmányait itt megkezdte. Ezért — lapunk megbízásából — kedves ismerősként kerestem fel, és

megkértem, beszéljen egy kicsit pályafutásáról, önmagáról...

A visszaemlékezést hadd kezdjem egy Arany-idézettel: „S mi vagyok én, kérded. Egy népi sarjadék...” Nemcsak azért teszem ezt, mert Arany János kedvenc költőim egyike, és az idézett sor rám is alkalmazható — hiszen négy testvér közül véletlen szerencse folytán egyedül éppen én kerültem 1926. szeptember 6-án, kereken 50 évvel a folyó tanév évnitó ünnepélye előtt a sárospataki gimnáziumba, s ez ad aktualitást is az interjúnak —, hanem azért is, mert most már kezdem nem tudni, mi vagyok én Patakon.

Nyugdíjas. Ez egy nagy zsák. Gyűjtőfogalom. Adatszolgáltató lapokon is ritkán tüntetik fel, hogy valaki mi volt nyugdíjazása előtt. Voltam gimnáziumi tanár, igazgatóhelyettes, internátusi-kollégiumi igazgató a pataki iskolában összesen 36 éven át. Jelenleg ki-besegítő óraadó, felügyelettel megbízott kollégiumi nevelő, olyan „kiszegítő félékező”-féleség vagyok.

De egy bizonyosan vagyok és maradok is (munkakörömtől függetlenül): pataki diák. Ez is gyűjtőfogalom. De jó beletartozni. Büszkeség, kötelezettség és hála érzése egyesül benne.

— *Tessék elmondani nekünk: annak idején milyen benyomások értek egy ide jövő kisdiaákat?*

Jó. Hát kezdem az első pecur nap emlékeivel. Internátus és kollégiumok hiányában egy Szemere utcai diákgárdában (externátus!) laktam két másik hasonló korú, 10-12 éves pecur társsal. Mikor apám itt hagyott, alig merészkedtem a gimnáziumtól messzebbre elmenni, nehogy eltévedjek.

Mindnyájan a Mudrányban étkezünk. A pecur, mint kiszolgáló, az asztal „alsó” végén ült,

szemben vele a nyolcadikos „felügyelő úr”, a többiek második-hetedik osztálybeliek. A közös tálból először a „felügyelő úr” szedett. Azután sorban a többiek. A pecur mindig utoljára. Közben izgatottan leste, marad-e neki is, vagy Tömösközi néni jó szívében bizva, csak a „repetában” reménykedhetett. S ha az sem jutott? Várta a következő étkezést, vagy ette a hazait a ritkán érkező csomagból, a sajátjából, esetleg a máséból, ha kapott.

A sérelem ellen fellebbezni nem lehetett, de nem is volt ajánlatos. A felsősöket magáztuk és „uraztuk”. Nagy hatalmat élveztek! Az esetleges pertu sok hazai csomagjába kerülhetett az alsó osztályosnak, és nagy megfeszítetést jelentett. Egy kicsit a társadalmi szemléletet és gyakorlatot is tükröző kemény, sőt kíméletlen alá- és fölérendeltségi viszony uralkodott a diákéletben is.

Azután az évek múltával törlesztettük: nem azoknak, akik adósaink voltak, hanem akik utánunk következtek, „Hadd eddződjenek ők is!” jelszóval.

De azért valahogy mégsem éreztük akkor szánalmasnak, tragikusnak ezt a diáksorsot! Volt a diákéletnek sok más területe, amelynek öröme, vidámsága, az örök pataki diákhumor megszépítette napjainkat.

— *Az ifjúsággal való törődés egyik legtöbbször vitatott kérdése napjainkban a fizikai dolgozók hátrányos helyzetű gyermekeinek felzárkóztatása. A Bandi bácsi diákkorában kaptak-e az ilyenek valamilyen segítséget?*

Hogy hogyan segítették akkor a fizikai dolgozók hátrányos helyzetű gyermekeit? Ha jól tanultak, hangsúlyozom: de csak abban az esetben, akkor nagyon! Tandíjmentességgel, mert akkor még tandíjat is kellett

fizetnünk, és nem is keveset.

Később, mikor internátusok létesültek (Kisinternátus, Gortvayház, egy-két iskolai tanterem), internátusi kedvezményekkel a „Nagytisztele ú és Tekin etes Igazgató Tanácshoz” benyújtott alázatos esedezés indokai alapján.

Ha nem tanult a gyermek, vagy gyenge volt az eredménye, a meggyőzés, felvilágosítás rövid tömondatokra, felszólításokra és ajánlatokra korlátozódott. Többnyire így: „Menj vissza, fiam, az eke szarvához!” Vagy: „A kapáláshoz is emberre van szükség, fiam!”

Úgy érzem, élményeim alapján teljesen egyet kell értenem Móricz Zsigmondnak a harminc évvel korábban szerzett pataki diáktapasztalataival, amelyeket ő 1930. május 11-én a Mudrányteremben tartott előadásán így összegezett: „Kutya nehéz iskola volt abban az időben ez a pataki kollégium. Jó iskola volt, szép iskola volt, nagy tekintélyű iskola volt, de — nehéz egy iskola volt. Itt ugyanis a tanárok azt akarták, hogy a diák tudjon.”

Ime, ehhez egy statisztikai bizonyíték az én egykori osztályomból: hatvanötén voltunk elsősök — csak egy osztály volt azon az évfolyamon —, és „törzsgárdatagokként” tizennyolcan érettségiztünk nyolc év múlva.

Összesen nagyobb volt az osztálylétszám, mert jó néhányat felszedtünk az előttünk „küzdő” osztályokból, és volt több más-honnan jött „tanügyi menekült” is.

— *A diákok a tanórán kívül hol képezhették magukat?*

Két önképzőkör működött: az alsósok Arany János és a felsősök Erdélyi János Irodalmi Önképzőköre. Mi humán jellegű

gimnáziumba jártunk. A természettudományokból (részben azok akkori fejlettsége miatt is) csak keveset tanultunk. Az érdeklődés középpontjában az irodalmi önképzőkörök állottak. Vasárnaponként üléseztünk — nagy létszámú ifjúság és több tanár jelenlétében — a mostani díszteremben. A műsort a vezető tanár csak aláírta. Az ifjúsági titkár állította össze és vezette le az eredeti versekről, novellákról, műfordításokról, tanulmányokról és pályamunkákról folyó, gyakran heves vitákat. A vezető tanár csak szükség szerint szól bele a vitákba. Ismert nevű és jelentős műfordítóink, költőink közül gyakran élveztem az önképzőköri üléseken Képes Géza verseit, műfordításait. Ott próbálgatta szárnyait Fekete Gyula író is, és mint színjátész: Pécsi Sándor. Ugyancsak itt tűnt ki nagy olvasottságával Király István. Ő nyolcadikos korában egy magyarból rendezett tanulmányi versenyen országos első díjat nyert.

— *A tanár úr — úgy tudom — volt osztályfőnök is. Hogyan jellemezné a tanárok és diákok akkori kapcsolatát?*

Harminchat év tanári emlékei? Mit mondjak róluk? Sok kudarc és szerény eredmények. De sok öröm és némi büszkeség is tölt el, ha megidézem a múltat. Felrémlik első osztályfőnöki dadogásom: nem törekszem arra, hogy a diákjaim féljenek tőlem. Barátságból szeretnék jó együttműködést kialakítani, elfogadható fegyelmezettséget és munkát elérni. Ezért lettem valami hivatásérzésfele belső mozgásából pedagógussá.

Be kell vallanom, hogy csak részben sikerült osztályfőnöki és egyben tanári programomat megvalósítani. Sok diákom ér-

tett a baráti szóból, észrevette az iránta érzett pedagógusi felelősségemet az olykor szigorúnak tűnő intézkedések, bírálatok mögött is. Sokuknak a nevét kedves emlékként, őrzöm emlékezetemben; sokan lettek tanítványokból barátokká, de azt nem mondhatom, hogy mindegyik. Mondjam azt is, hogy ez bánt engem? Nem mondom! József Attila vallomását szerettem volna megközelíteni: „Az én vezérem bensőmből vezérel”, vagy egy régi igazságot mércévé tenni: „Jaj néktek, ha mindenki jót mond rólatok!”. Kétes értékű népszerűsége nem törekedtem; néha talán a kelleténél is jobban a hangulat embere voltam. Állítólag volt némi humorérzésem, s ez el-elragadott az ironizálás felé. Tudomásom szerint engesztelhetetlen ellenséget nem szereztem magamnak tanítványaim és kollégistáim közül, bár ez nem zárja ki, hogy nincsenek is ilyenek; csak ezek „jókívánásait” sem szóban, sem írásban eddig még nem juttatták el hozzám. Remélhetőleg ezután sem fogják.

Lehet, hogy nincs semmi részem benne, mégis büszke vagyok azokra a volt tanítványaimra, akik magas pozíciókra érdemesítették magukat; azokra, akik az általam tanított tantárggyal kapcsolatos munkaterületen boldogultak életpályájuk további szakaszán, s közülük is azokra, akik iskolánknak jelenleg lelkesen és eredményesen működő tanárai: Dobay Bélára, dr. Sós Istvánné, Sipos Istvánra. Nekik még osztályfőnökük is voltam. Úgy látszik, ezt kiheverték.

— *Bandi bácsi ma is aktívan dolgozik, pályázatokon vesz részt. Egyik munkájával nemrég első helyezést ért el; ehhez gratulálunk. De szeretnénk tudni, mit üzen a jelenlegi diákságnak, mit vár tőlünk?*

Hát mit is tanácsolhatnék a mai pataki diákságnak? Azt, amit egyébként gyakran hallanak másoktól is, hogy vegyék nagyon komolyan: pataki diáknak lenni nemcsak rang, hanem nagy felelősség is. A nagy hírnévből megélni, vagy éppen azt felélni, igen súlyos felelőtlenség volna.

Minden kor társadalmában megvolt az ifjúság helye és megvoltak a feladatai is. De soha nagyobb törődéssel, gondadal nem segítette, irányította a fiatal nemzedék fejlődését egyetlen társadalom sem, mint a mienk; és soha sem állott a fiatalság előtt szebb jövőnek lelkesítőbb távlatja, mint ma. Hazánk színe előtt nincs szégyellni valója a pataki iskolának; sőt elismert eredményei alapján és megújított formájában új, nagyszerű lehetőségei vannak az ifjúság nevelésére.

Bízom benne, hogy a „nagy pataki diákok” hosszú sora nem zárult le. Ma is nőnek már a „nagyok”, nőni fognak a jövőben is; és velük együtt fogják öregbíteni szeretett iskolánk hírét a „kicsinyek”, az országos hírnévre nem emelkedők, de a mindennapi munkában becsületesen helytállóak is.

Az interjút készítette:

Pohánka Enikő II. B

— 1976. október 13-án három BAbZ megyei hivatalos személyiség kíséretében litván pedagógus küldöttség látogatott hozzánk. A vendégeket Kádas Sándor igazgató úr, Derda István igazgatóhelyettes és az ifjúság néhány képviselője fogadta. A vendégek és vendéglátók iskolánk könyvtártermében a gimnázium történetéről, az itt folyó oktató-nevelő munkáról és a KISZ-szervezet tevékenységéről beszélgettek.

Tribün

William McFee: KÖLYÖK A FOLYÓN TÚLRÓL (The kid across the River)

Különös dolog történt a nyáron, vidéki tartózkodásunk idején. Egy folyóparti kis házacs-kát béreltünk. A folyó pontosan a tornácunk előtt folydogált, és nagy köveken hullámozott keresztül, alacsony töltést formálva, és ezzel lehetővé vált számomra a horgászás. A másik oldalon fák és bokrok kuszasága. Azt hiszem, a folyó miatt döntöttünk e ház mellett. A gyerekek ugyan egy tengerparti kis családi házra vágytak, akár csak mi, de nem tudtunk ellenállni a folyónak. Nekünk, városiaknak, kikapcsolódást jelentett a tornácra ülni és a víz morajlását hallgatni.

Egyszer csak egy kora nyári estén kisiút pillantottunk meg a másik parton. Nem láttuk, mikor jött. De ott volt, álldogált, és csak nézett bennünket a folyón túlról. Egyik ujja az ajkán pihent. A feleségem integett neki, egyik kisfiam pedig átköszönt: „Szia!”, de ő nem válaszolt. Csak állt a vízparton ez a térdig mezítelen lábú, 10 év körüli gyerek, világosbarna buggyos térdnadrágban és szakadt, kék ingben. Szőke haján megcsillant a napfény. Egy nagy kutya ült mögötte, majd hirtelen mindketten eltűntek. „Azt hiszem, abban a nagy házban lakik, amelyik a fák lombján át ide látszik — mondta a feleségem. — Hallottam, hogy a birtokuk egészen eddig a folyóig terjed!”

„Én ennél többet hallottam — mondtam —, éjszakai mulatozás zaját. Van egy uszodájuk, a telekügynök mondta, hogy bérbé adnák nyárra, de ez túl drága

nekünk. Éjszaka nagy fényesség szűrődik át ide, olykor meg szörnyű lárma is hallatszik.”

„Mit lehet hallani? — kérdezte szigorúan a nejem, mert egyik fiúnk nevetni kezdett. — Rengeteg látogatójuk van. Gyakran hallható a későn távozó autók zaja.”

„Én inkább korainak mondanám — válaszoltam. — A mi nap hajnali 4 óra volt, mikor valami recsegést, ropogást hallottam. És amikor utána arra jártam, hogy elérjem a kilenc tizenötöst, láttam, hogy a kapujuk össze van törve.”

„Hm — mondta a feleségem —, mindennek ellenére az egy ártatlan mulatság is lehetett”.

Kb. egy héttel később újra láttuk őt. Most is ugyanazon a helyen állt, ahol a folyó tajtékzó hullámai a köveknek csapódnak. „Bizonyára kedves kölyök” — gondoltam. Gyerekeink kirándulni mentek a tengerpartra, így csendes volt a vidék. A nagy kutya most is mellette állt. Alkonyodott, s mi már arra gondoltunk, hogy bemegyünk a szűnyogok miatt, de mégis vártunk. Végül is megszólaltam: „Szervusz!”, és egy nagyon bátortalan, kellemes, magas gyermekhang köszönt vissza. „Hogy vagy?” — kérdeztem. „Ó, köszönöm, igen jól” — felelte. Lenézett a nagy kutya, és megsimogatta a nyakát. Erre én azt mondtam, hogy örülnék, ha átjönne és meglátogatna bennünket. „Lehetséges” — mondta azon a kellemes, távolba vesző hangján. Odafordultam a feleségemhez, hogy mondjak neki valamit, mire ő is

felém fordult. Mindez csak egy pillanat műve volt, de a gyerek ez idő alatt ismét eltűnt.

Néhány tikkasztóan meleg és száraz nap után, amikor a folyó vízszintje lejjebb süllyedt és a kövek is megszáradtak, a kisiút újra láttuk. Beszélgetni kezdtünk róla.

„Bár csak biztosan lehetnénk felölle” — sóhajtott a feleségem. Jól tudtam, mire céloz, de nem akartam őt misztikus dolgokkal felizgatni.

„Hát...” — válaszolta olyan hangsúllyal, amit azonnal megértettem.

De akkor tényleg láttuk őt. Úgy értem, valóban láttuk, hogy megjelent. Elseperte a leveleket az útjából, és már ott is volt a kutyájával.

„Szervusz! — mondtam. — Nem jössz át?”

„Jön!” — kiáltotta a feleségem, mintha azelőtt egyáltalán nem hitt volna benne.

Könnyedén, szótlánul szaladt, mezítelen, barna lábaival kőről kőre ugrálva. A nagy kutya hang nélkül követte. Néhány lépésnyire a tornác előtt megállt.

Nagyon aranyos, kedves kölyöknek tűnt. A feleségem valami olyasmit mondott, hogy olyan, mint egy angyal.

„Nincs más játszótársad ezen a kutyán kívül?” — kérdeztem tőle. Megrázta a fejét: „Nincs, nem is lesz többé”. Én legalábbis valami ilyesmit értettem. A feleségem azonban állhatatosan kitart amellett, hogy valami mást is mondott, de hogy mit, azt nem hajlandó megmondani.

Kérdeztem, hogy van a csa-

ládja, csakhogy elkezdjem a beszélgetést. „Ó, mindannyian szűkösen” — válaszolta. A feleségem viszont azt állítja, hogy a fiú „Ó, köszönöm, mindannyian tűrhetően”-t mondott, és elismerem, hogy ez sokkal észszerűbben hangzik. Túlságosan meg voltam döbbenve ahhoz, hogy megjegyzést tegyek. Indulni készült. Mondtam neki, hogy jó volna, ha maradna még egy kicsit. Biztos voltam benne, hogy a gyerekek hoznak magukkal egy kis fagyalaltot.

„Mennem kell — mondta. — Nem szeretik, ha itt vagyok. Majdszak találkozunk.” Komyan, mereven nézett ránk.

Épp tiltakozni akartam, de ő

csendesesen elszaladt, és szinte repült a száraz köveken keresztül. Nem vagyok benne biztos, hogy a kutya is akkor ment el. De egy perccel később gyereksírást és vad kutyacsaholási hallottunk az erdőből.

Szombatonként egy kerékpáros fiatalember szokott beugrani hozzánk egy kosár fánkkal. Rendszerint egy tucatot veszünk a gyerekeknek. Épp a konyhajót javítottam, és mondtam neki, hogy bizonyára fent az úton, a nagy házban is otthagyt néhányat. Megrázta a fejét. Nemet intett, mert mint mondta, ott már nincs gyerek. Rámeredtünk.

„Volt ott valamikor egy kisfiú

— mondta. — Mindig odajött a kapuhoz, és pénzt adott. Vele egy nagy kutya. De megölték őket”.

Csak bámultunk rá, de nem szóltunk. „Egy este későn jöttek hazafelé — folytatta. — Gondolom, részegek lehettek. Az autó felborult, és a mentő mindannyiukat kórházba szállította. A gyerek és a kutya elpusztult. Mindez kb. egy éve történt. A házvezető szerint azért isznak most, hogy mindezt felejteni tudják. Hát, úgy látom, ideje mennem. Szóval, annál a háznál már nincs gyerek...”

A fordítás TAMÁS ILONA volt IV. B osztályos tanuló munkája. Mint hálás „öregdiák”, ezt a fordítást lapunk számára készítette.

Holmi

HÍREK

— Az 1976. évi nyári ifjúsági építőtáborokban leányaink szép eredményeket értek el. A IV. és III. F-es leányok a vaskúti táborból elhozták a KISZ KB zászlóját; ugyanitt a IV. E-s és III. B-s leányok a III. helyen végeztek. A halászteleki táborban a IV. C-s leányok elnyerték a „Kiváló brigád” címet. Büszkék vagyunk rájuk!

— 1976. szeptember 9-én délelőtt — Allende chilei elnök három évvel ezelőtti tragikus halálára emlékezve — az iskolaudvaron lelkes hangulatú szolidaritási nagygyűlést rendezett gimnáziumunk KISZ-szervezete.

— Szeptember 10-11-én iskolánk KISZ-szervezete továbbképzést tartott az alapszervezeti titkárok, a vezetőségi tagok, a klubvezetőség, az ifjúgardista parancsnokok és a kollégiumi dt-titkárok számára. A továbbképzést Derda István nevelési igazgatóhelyettes, pártösszekötő tanár irányította.

— A szeptember 18 és 26 között megrendezett képzőművészeti világhét alkalmából szeptember 20-án gimnáziumunk Pécsi Sándor Ifjúsági Klubjában Sánta László festőművész, a Budai Tanítóképző Főiskola tanára sok érdeklődőt vonzó vetítettképes előadást tartott.

— Iskolánk ifjúságának többsége szeptember 20-tól október 4-ig almát szedett a Bodrogközi Állami Gazdaságban; ugyanebben az időben egy kb. 40 fős ifibrigád a Kossuth Tszben a napraforgó betakarítását segítette.

— A régi hagyományoknak megfelelően, 1976. október 15-én délelőtt iskolánk másodikos diákjai Széphalmon jártak, hogy látogatásukkal és egy rövid

műsorral adjanak kifejezést Kazinczy Ferenc, a kiváló páiski diák és nagy nyelvújító iránti tiszteletüknek.

HUMOR

Egy felnőtt sötétedés után meglátja Őcsit az utcán, és kérdőre vonja:

— Mondd, kislám, ilyen későn nem kellene már otthon lenned?
— Miért kellene? — méltatlankodik a gyerek. Nem vagyok én nős ember!

Annak idején én harminc kilométert is elgyalogoltam egy jó verekedésért.

— És vissza is gyalog mentél?
— Nem. Mentőkocsiban!

Sárospataki Krónika

A sárospataki Rákóczi Gimnázium KISZ-szervezetének lapja

A kiadásért felelős: Kádas Sándor igazgató

Felelős szerkesztő: Dobay Béla gimnáziumi tanár

Diákszerkesztők: Berecz Lilla, Laczko Tibor, Pohánka Enikő

Szabó Livia és Zeher Emese

Eng. sz.: III/ISK/39/BO/1976 Borsodi Nyomda sárospataki telepe 76-2533 500 F. v.: Lesó Lajos